

Kolttien kyläkokous
Sevettijärventie 9080
99930 Sevettijärvi
kolttien.kylakokous@saamisiidsaabbar.fi

LAUSUNTO 1 / 2
25.2.2021

Oikeusministeriö
Saamelaiskäräjälain muutosta valmisteleva toimikunta
PL 25
00023 Valtioneuvosto
oikeusministerio@om.fi

Aihe Kuuleminen saamelaiskäräjälain muuttamisesta

Viite Kirjeenne 2.2.2021 (VN/5875/2019)

1. Tausta

Oikeusministeriö on pyytänyt Kolttien kyläkokousta esittämään näkemyksiä saamelaiskäräjälakiin liittyvistä aiheista antamalla kirjallinen lausunto saamelaiskäräjälain muutosta valmistelevalle toimikunnalle helmikuun 2021 loppuun mennessä. Oikeusministeriö on 23.11.2020 asettanut saamelaiskäräjälain muutosta valmistelevan toimikunnan ajalle 1.12.2020–15.5.2021.

Toimikunnan tehtävänä on valmistella tarpeelliset muutokset saamelaiskäräjistä annettuun lakiin. Toimikunnan työn perustana ovat perusoikeudet ja muut perustuslain asettamat velvoitteet, Suomea sitovat kansainväliset ihmisoikeussopimukset, YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistus sekä muu oikeuden ja kansainvälisen oikeuden kehitys sekä viimeaikaiset ratkaisut. Työssä otetaan huomioon myös parafoitu Pohjoismainen saamelaissopimus sekä ILO 169 –sopimus.

Asia on käsitelty Näättämön alueen kolttien kyläkokouksessa 20.2.2021 ja Nellim-Keväjäjärven alueen kolttien kyläkokouksessa 21.2.2021.

2. Kolttien kyläkokouksen näkemykset saamelaiskäräjälain sisällöstä

2.1 Lain kehittäminen

Saamelaiskäräjälain 1 §:än lain tarkoituksesta tulee tehdä lisäys saamelaisten itsemääräämisoikeudesta kieltä ja kulttuuria koskevan itsehallinnon oheen. Lisäksi saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluvelvoitetta tulisi kehittää yhteistoimintavelvoitteeksi. Myös kolttalain 56 §:n kuulemisvelvoitetta on tarpeen kehittää samaan suuntaan.

2.2 Saamelaismääritelmä

Kielensä menettäneet saamelaiset tulee ottaa huomioon saamelaiskäräjälain 3 §:n määritelmässä, jolloin 3 §:n 1 kohdan kieliperusteen *että hän itse tai ainakin yksi hänen vanhemmistaan tai isovanhemmistaan on oppinut saamen kielen ensimmäisenä kielenään* ulottaminen isoisoivanhempaan on perusteltua.

Saamelaiskäräjälain 3 §:n 2 kohta *että hän on sellaisen henkilön jälkeläinen, joka on merkitty tunturi-, metsä- tai kalastajalappalaiseksi maa-, veronkanto- tai henkikirjassa* tulee poistaa laista. 3 §:n 3 kohdan sanamuoto *olisi voitu merkitä* on muutettava poistamalla konditionaali selkeäksi määritelmäksi ilman tulkinnanvaraisuutta. On huomioitava, että saamelaisyhteisö tunnistaa itse jäsenensä ja on tärkeää ottaa huomioon elävä kulttuurinen yhteys. Kolttasaamelaisella yhteisöllä on myös omat kulttuuriset erityispiirteensä jäsentensä tunnistamisessa.

2.3. Saamelaiskäräjävaali ja saamelaiskäräjien kokoonpano

Saamelaiskäräjien vaaliluettelon hakeutumisen tulee olla mahdollista muulloinkin kuin vain vaalivuonna, vaaliluettelon tulee voida hakea jatkuvasti. Myös vaalilautakunnan tulee toimia kokoaikaisesti, kuten muutkin Saamelaiskäräjien lautakunnat toimivat.

Voimassa olevan saamelaiskäräjälain mukainen postiäänestys ei ole toimiva ratkaisu, sillä erityisesti syrjäseuduilla äänestäminen on lähes mahdotonta pitkien matkojen vuoksi. Tämä voi osaltaan vaikuttaa myös Saamelaiskäräjien edustukseen, kun syrjäseutujen äänestysprosentti jää kuntakeskuksia pienemmäksi. Vaalitapaa on kehitettävä ja etsittävä uusia mahdollisuuksia järjestää vaalit kaikille äänestäjille tasapuolisesti.

Saamelaiskäräjälain vaaliluettelon oikaisuvaatimusmenettelyä tulee muuttaa ottaen huomioon, että alkuperäiskansa päättää itse jäsenistään itsemääräämisoikeuteen perustuen. On tarpeen perustaa uusi oikaisuvaatimuksia käsittelevä alkuperäiskansan itsensä muodostama asiantuntijaelin, joka tekee lopulliset päätökset. Korkein hallinto-oikeus ei ole oikea taho antamaan viime kädessä päätöksiä siitä, kuka on saamelainen.

Saamelaiskäräjien nykyinen kokoonpano, jossa kiintiöpaikat on kolmella edustajalla kustakin saamelaisalueen kunnasta, on toimiva ratkaisu. Kieliryhmittäin asetettavia kiintiöpaikkoja ei ole tarpeen asettaa.

3. Muut huomiot

Kolttien kyläkokous tukee Saamelaiskäräjien linjaa muuttaa saamelaiskäräjälakia saamelaisten kannalta merkittävältä osin saamelaisten itsemääräämisoikeuden pohjalta. Saamelaiskäräjälain muuttamista koskevissa keskusteluissa kolttien kyläkokouksissa tuotiin esiin epäluottamus valtiota kohtaan koskien sitä, saadaanko lakimuutos vietyä loppuun saakka saamelaisten vaatimalla tavalla.

Sevettijärvellä 25.2.2021

Veikko Feodoroff, kolttien luottamusmies

Kolttien kyläkokous